

Innhald

- Føreord 9
- Trådar gjennom norsk mellomalder 11
- I Ca. 800–1130: Høvding- og kongemakt 21
  - Samfunnet i vikingtida 24
    - Garden 26
    - Det sosiale hierarkiet 29
    - Gåver, vennskap og ære 33
    - Religionen 39
  - Vikingferdene 43
    - Handelsmannen 44
    - Plyndraren 48
    - Landnåmsmannen 52
    - Korleis kan ein forklare vikingferdene? 55
  - Framveksten og utviklinga av kongemakta fram til 1100-talet 60
    - Den politiske situasjonen i byrjinga på vikingtida 61
    - Vikingkongar 63
    - Ut av skuggen frå danskane 68
    - Kongens gåver 71
    - Utviklinga av hirda – årmenn, lendmenn og leidang 74
    - Kongens ressursar – jord, veitsle og skatt 78

Kongens kyrkje	80
Kongemakt og lagting	85
Dei første byane	88

II 1130–1319: Konge- og kyrkjemakt 93

Kongens rike	96
Borgarkrigane byrjar og kongemakt og kyrkje skil lag	96
Sverre-ætta sigrar	103
Arvekongedømmet	110
Stordomstida	113
Lovgiving	119
Styringsverk	123
Kongedømmet i mellomalderen – til gagn for bøndene?	129
Erkebiskopens rike	134
Kyrkjer og prestar	135
Bispedømme og biskopar	137
Klostra	146
Kristenrettar	148
Synd og almisser	151
Guds venner	156
Folkeauke og nyrydding	163
Hushaldet	172
Gardsdrifta	177
Gilde	181
Utviklinga av byane	188
Handel og handverk	191

III 1319–1536: Politiske endringar og demografisk krise 197

Inn i unionar 200

1319–1380: Vegen mot treriksunionar 202

1380–1450: Treriksunionane 209

1450–1536: Todeling av Norden 215

Styringa av landet 219

Svakare militær slagkraft 219

Riksrådet 221

Lenssystemet 223

Styring på lokalplan 225

Protestar mot futar og skattar 231

Folketap og økonomisk endring 235

Svartedauden og verknaden av folketafet 235

Økonomisk opptur for vanlege folk 239

Økonomisk krise for eliten 240

Byar: folketafet og innflytting 246

Handel, hansaen og handverkarane 251

Styret av byane 257

Kyrkjemakt og religiøst liv 260

Geistlege som dommarar og handelsmenn 262

Klostra: krise, omlegging og nedlegging 266

Det religiøse livet før reformasjonen 269

Mot reformasjonen 274

Noreg i 1536 280

Litteratur 281

Biletliste 290

Register 293